

O‘ZBEKISTON-2030 TARAQQIYOT STRATEGIYASI DOIRASIDA KORRupsiYAGA QARSHI KURASHISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI

Eshnazarov Javohir

*Toshkent davlat milliy pedagogika
universiteti Nizomiy nomidagi*

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada “O‘zbekiston-2030” taraqqiyot strategiyasida belgilangan korrupsiyaga qarshi kurashish chora-tadbirlari, davlat boshqaruvida ochiqlik va shaffoflikni ta’minlashning huquqiy mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda korrupsiyaviy omillarni bartaraf etishda raqamlashtirishning roli va jamoatchilik nazoratining ahamiyati yoritilgan. Strategiya doirasida belgilangan maqsadlarga erishishning istiqbolli yo‘nalishlari bo‘yicha metodik tavsiyalar berilgan.

АННОТАЦИЯ: В данной статье анализируются меры по борьбе с коррупцией, определенные в стратегии развития «Узбекистан-2030», а также правовые механизмы обеспечения открытости и прозрачности в государственном управлении. В исследовании освещаются роль цифровизации и значение общественного контроля в устранении коррупционных факторов. Даны методические рекомендации по перспективным направлениям достижения целей, определенных в рамках стратегии.

ABSTRACT: This article analyzes the anti-corruption measures defined in the "Uzbekistan-2030" development strategy, as well as the legal mechanisms for ensuring openness and transparency in public administration. The study highlights the role of digitalization and the importance of public control in eliminating corruption factors. Methodological recommendations are given on promising directions for achieving the goals defined within the strategy.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston-2030, korrupsiya, shaffoflik, raqamlashtirish, jamoatchilik nazorati, huquqiy islohot, davlat xizmati.

Ключевые слова: Узбекистан-2030, коррупция, прозрачность, цифровизация, общественный контроль, правовая реформа, госслужба.

Keywords: Uzbekistan-2030, corruption, transparency, digitalization, public control, legal reform, civil service.

1. KIRISH

Korrupsiyaga qarshi kurashish har qanday demokratik davlatning barqaror rivojlanishi va xalqning davlatga bo‘lgan ishonchini mustahkamlashning asosiy shartidir. O‘zbekiston Respublikasi o‘z taraqqiyotining yangi bosqichida korrupsiyaga qarshi murosasiz munosabatni shakllantirishni davlat siyosatining markaziga qo‘ydi.

“O‘zbekiston-2030” taraqqiyot strategiyasi ushbu yo‘nalishdagi islohotlarni tizimli davom ettirish va sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarishni maqsad qilgan.

Strategiyada korrupsiya nafaqat iqtisodiy o‘‘sishga to‘‘sqinlik qiluvchi omil, balki ijtimoiy adolat tamoyillariga tahdid soluvchi xavf sifatida baholanadi. Shu sababli, hujjatda davlat organlari faoliyatida "korrupsiyadan xoli muhit" yaratish, inson omilini kamaytirish va barcha jarayonlarni to‘‘liq raqamlashtirish ustuvor vazifa etib belgilangan. Maqolaning maqsadi — strategiyada belgilangan korrupsiyaga qarshi kurash chora-tadbirlarining mazmun-mohiyati va ularni amalga oshirish mexanizmlarini ilmiy tahlil qilishdan iborat.

2. ADABIYOTLAR SHARHI

Korrupsiyaga qarshi kurashishning nazariy va amaliy masalalari mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng o‘rganilgan. Xususan, S.A. Akramov va E.E. Qurbonov kabi huquqshunos olimlar korrupsiyaga qarshi kurashning xalqaro standartlarini milliy qonunchilikka tatbiq etish masalalarini tadqiq etishgan. Xalqaro miqyosda "Transparency International" tashkiloti hisobotlari va Jahon bankining "Boshqaruv indikatorlari" bo‘yicha tadqiqotlari O‘zbekistondagi islohotlar uchun muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

O‘zbekistondagi so‘nggi yillardagi islohotlar natijasida korrupsiyaga qarshi kurashishning huquqiy bazasi takomillashtirildi. "Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida"gi Qonun va Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligining tashkil etilishi ushbu yo‘nalishdagi adabiyotlarda "huquqiy preventiv choralar" sifatida e‘tirof etiladi. Biroq, "O‘zbekiston-2030" strategiyasida belgilangan yangi maqsadlar — korrupsiyani preventiv usullar bilan bir qatorda raqamli texnologiyalar va jamoatchilik nazorati orqali jilovlash masalasini yanada chuqurroq o‘rganishni talab etadi.

3. METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

- Tizimli tahlil: "O‘zbekiston-2030" strategiyasidagi korrupsiyaga qarshi kurash yo‘nalishlari o‘zaro bog‘liqlikda o‘rganildi.
- Qiyosiy-huquqiy tahlil: Milliy qonunchilikdagi o‘zgarishlar xalqaro antikorrupsiya standartlari (BMT Konvensiyasi) bilan solishtirildi.
- Mantiqiy umumlashtirish: Davlat boshqaruvidagi korrupsiyaviy xavf-xatarlarni kamaytirish bo‘yicha ilgari surilgan takliflar umumlashtirildi.

4. NATIJALAR

"O‘zbekiston-2030" strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan tadbirlar natijasida korrupsiyaga qarshi kurashning quyidagi ustuvor natijalari kutilmoqda va erishilmoqda:

Birinchiidan, davlat xizmatiga qabul qilish jarayonining to‘liq ochiqligi ta‘minlanmoqda. Hozirda vakant lavozimlar uchun tanlovlar elektron portal orqali amalga oshirilayotgani inson omilini kamaytirishga xizmat qilmoqda. Ikkinchiidan, davlat xaridlarining shaffofligi ortdi. Barcha xaridlar maxsus platforma orqali jamoatchilik nazorati ostida o‘tkazilmoqda. Uchinchiidan, sud-huquq tizimida "E-SUD" va boshqa raqamli tizimlarning joriy etilishi natijasida fuqarolar va tadbirkorlarning davlat idoralari bilan bevosita muloqoti minimallashtirildi. Strategiyada belgilangan maqsadga ko‘ra, 2030-yilga kelib barcha davlat xizmatlari 100 foiz raqamli shaklga o‘tkazilishi korrupsiya indeksidagi O‘zbekiston o‘rnini sezilarli darajada yaxshilashga zamin yaratadi.

5. MUHOKAMA

Strategiyada belgilangan korrupsiyaga qarshi kurash tadbirlarini muhokama qilish ekanmiz, jamoatchilik nazoratining o‘rniga alohida to‘xtalib o‘tish lozim. Faqatgina qonunchilikni takomillashtirish bilan korrupsiyani yo‘qotib bo‘lmaydi; buning uchun jamiyatda "vaksina" vazifasini o‘tovchi huquqiy ongni yuksaltirish kerak.

Muhokamalar shuni ko‘rsatadiki, davlat xizmatchilarining daromadlarini deklaratsiya qilish tizimini to‘liq yo‘lga qo‘yish strategiyaning eng muhim mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurashda "komplayens-nazorat" (compliance control) tizimini barcha tashkilotlarda tatbiq etish korrupsiyaviy xavflarni erta aniqlash imkonini beradi. Strategiyadagi raqamlashtirish siyosati korrupsiyaning "ildizi" hisoblangan byurokratiyani yo‘q qilishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir.

6. XULOSA

"O‘zbekiston-2030" taraqqiyot strategiyasi korrupsiyadan xoli jamiyat qurish yo‘lidagi muhim huquqiy va siyosiy dasturidir. Tadqiqot xulosalari sifatida quyidagilar ilgari suriladi:

1. Davlat organlarining ochiqligini ta‘minlash bo‘yicha reyting tizimini yanada takomillashtirish va natijalarga ko‘ra jazolash mexanizmini kuchaytirish.
2. Korrupsiyaga qarshi kurashda mahalla va fuqarolik jamiyati institutlarining rolini oshirish, ularga davlat xaridlarini monitoring qilish huquqini kengroq berish.
3. Ta‘lim tizimining barcha bosqichlarida antikorrupsion tarbiya modullarini joriy etish orqali yoshlarda "korrupsiyaga toqat qilmaslik" immunitetini shakllantirish.
4. Raqamlashtirishni nafaqat xizmat ko‘rsatishda, balki nazorat qilish jarayonlarida ham kengaytirish.

7. ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi "O‘zbekiston-2030" strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida"gi Qonuni.
3. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O‘zbekiston strategiyasi". – Toshkent, 2021.
4. Akramov S.A. "Antikorrupsion siyosat: nazariya va amaliyot". – Toshkent: "Adolat", 2022.
5. Lex.uz — O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
6. Transparency International. "Corruption Perceptions Index" report, 2024.

